

Görüşler - Okuyucu Mektupları

Opinion Papers - Letters

Keşke

Hilmi Çelik*

"Geriye dönüp baktığımızda" diye söze başladılar birileri bir zamanlar. Ne çok yadırgardık. Duyar geçer, dinler geçer, hatta bazan güler geçerdik anlamadan, anlayamadan. Bilemezdik o zamanlar nelerin gizlendiğini arkasına bu sözcüklerin. Kimbilir, belki de bütün bunlar, henüz geriye dönüp bakacak kadar yol almamış olmamızdandı. Gerçekten, "geriye dönüp bakmak" herkesin bir yerden sonra yaptığı veya istese de istemese de yapmak zorunda olduğu bir eylem. Aslında, aynı şeylermiş gibi görünmesine karşın, birbirine taban tabana zat bir hayat felsefesi birgün geriye dönüp bakmakla, birgün mutlaka geriye dönüp bakılacağı gerçeğiyle yaşamak. Kısacık insan ömrü içinde 30 küsur yıl, "geriye dönüp baktığımızda" diyecek kadar uzun bir süredir sanıyoruz ve bu düşüncelerle geriye dönüp, eğrisiyle doğrusuyla 30 küsur yıldır içinde bulunduğumuz Türk Kütüphaneciliğine bakıyoruz.

İlk göze çarpan farklılık, bir zamanların günah keçileri olan, Kediseven Sokak ve Kumrular Sokak eskisi gibi her tür övgü, yergi ve örneklemenin odağı olmaktan çıkmış artık. Örnekler değişmiş, adresler değişmiş, postacılar değişmiş. Tartışanların tavrı, tartışılan konular, tartışma mekânları, tartışma kuralları ve yöntemleri değişmiş. Şimdi herşey, dünü hiçe sayarsasına, yeni görüntülere bürünmüş. İkide bir gündeme gelen, her konuşmanın özünü oluşturan ve dudaklardan her çıkışta insanları daha güçlü kıldığı inancı yaygınlaşan bir terminoloji oluşmuş. Disk, disket, bellek, ağ, CD, MARC, format vs. Bir bakıma terim kirliliğine varan bu yeni sözcükler birdenbire sanki bilgi dünyasını işgal ederek bütün geçmişe el koymuş ve binlerce yıllık bilgi aleminin yeniden milâdı olmuş. Sanki tarihin derinliklerinde kalan kil tabletler, parşömenler, papirüsler hiç varolmamış. Sanki, bugün kültürümüz diye övündüğümüz ortamlarda dünün bilgi taşıyıcı ve saklayıcılarının hiç rolü olmamış. Garip bir unutkanlık, ya da anlaşılabilir bir umursamazlık. Bu bir sessiz kavga ama neyin kavgası? Yeni ile eskinin mi, dünle bugünün mü anlamak olanaksız. Amaç ne, kim nereye varmak istiyor, neden ve kiminle, belli değil. Bir kendini beğenmişlik, bir yabancı hayranlığı, bir bencillik, bir bananecilik, bir vurdumduymazlık, hem de alabildiğine.

* Hilmi Çelik TBMM Kütüphane Müdürüdür.

Anadolu'da, bir zamanlar insanla bilgiyi ve bilgi kaynağını bir araya getirmek için merkep sırtında kitap taşıyanlar, artık sadece bir kuşağın belleğinde ve dünün literatüründe kalmış. Bir zamanlar becerilerinden ötürü ta uzak diyarlarda bile adlarından söz ettirenler, şimdilerde kendi ülkelelerinde unutulup gitmiş. Oysa hem bu isimsiz kahramanlar, hem de onların akıl almaz hizmetleri hâlâ bütün sıcaklığıyla duruyor başka toplumların belleklerinde, programlarında. Ve ders konusu oluyor dünü öğrenmek isteyen ve bilgisiz dün, dünsüz bugün olamayacağı bilincinde olanlara.

Teneke barakalardan, sığıntı kiralık konaklardan modern kampuslara doğru amansız bir var olma kavgası veren gencecik üniversiteler, yokluklar içinde oluşturdukları kütüphaneleriyle, bir zamanlar uluslararası standartları yakalamış, doğu veya batı demeksizin bu alandaki en babayiğit örneklerle bile boy ölçüşecek düzeye gelmiş. Bugün pek çok insana anlatmanın bile zor olduğu bir ruhla, Atatürk Türkiye'sinin modern kütüphaneciliği işte budur dercesine örnekler yaratılmış, örnekler çoğaltılmış. Bir türlü dili varmıyor insanın nerede o günler, o insanlar, o kurumlar demeğe.

Diğer yanda, toplumun geleceği diye üstlerine titrenen çocuklar için başlatılan hizmetler. Ne yazık ki dünde yaşananlar şimdi artık birkaç insanın avuçlarında anı olarak kalmış. Unutulmuş o güzel yaşlılar bir köşede, ağaran saçları, bükülen belleriyle. Kimse duymamış ağızlarından sitemi, günümüzün geçerli akçesi "ben" dediklerini bir kere olsun. Çocuklara sunulacak hizmetlerin özellik ve önceliğiyle, verilecek kaynağın kâğıdını, boyasını, baskısını, cildini, yazarını, çizerini, resimleyenini düşünenler, kapılarını bir tane daha fazla yavruya açmak, bir tane daha yavrunun küçücük dünyasını aydınlatmak ve renklendirmek için çırpınanlar artık mazide kalmış. Dün bütün yokluklara rağmen verilmeğe çalışılan hizmetler şimdi adı ana bilim dallarıyla arap saçına dönmüş kütüphanecilik okullarında programı tamamlayan sıradan bir ders konusu olarak kalırken, bugünün çocukları, o hizmetleri hiç göremeden, anlayamadan, yaşayamadan delikanlılık ya da genç kızlık çağına gelmiş. Yarınlar çocukların, yarınlar gençlerin. Yarınlar yeni bir çağ, yarınlar bilgi çağı. Benim yarınılardaki çocuklarım bilgiden yoksun, benim çocuklarıma uzanan tüm bilgi kanalları ya tıkalı ya da bilinçli olarak tıkanmış. Benim çocuklarımı itiyor bir güç sürekli karanlıklara. Bir güç yıkıyor sürekli dalgakıranlarını, limanlarını benim çocuklarıma. Ve ben, işte bu çocuklarımla açılıyorum yarının fırtınalı okyanuslarına. Olacak şey değil. Nitekim olmuyor da.

Tüm yerleşim birimlerinde "okuma alanı" yaratmak için savaş veren her yaş ve unvandaki insanlar, artık söylenecek söz ve gösterecek örnek bulmakta eskisi kadar zorluk çekmemekteler. Hatta, basın toplantılarında açıklanan rakamlardaki binler, onbinler, milyonlar gerçekten insanın içini ısıtacak boyutlarda. Ancak, halk kütüphaneleri için söylenenler ve idealleri

oluşturan ölçütler Amerikan, İngiliz, Alman, İtalyan v.s. gibi çatısında farklı bayraklar dalgalanan binalardaki kültür merkezlerinde kalmış. Bizim payımıza ise, uzak adreslerdeki amaç dışı binalar, rakamları büyütme için toplanan ve ömür boyu kayıtları ve rafları dolduran kaynaklar düşmüş. İşbirliği, paylaşım, topluma hizmet gibi kavramlar, politikacının vatan-millet-sakarya nutkündeki üçlü gibi ağızlarda sakız olmuş. Ama kör olası istatistikleri aldatmak olanaksız. Bütün gerçeklik ve gaddarlığıyla durmakta öntümüzde ve göz kırpmakta alay edercesine, yazanla da söyleyenle de hepimizle de.

Berker'lerin, Ötüken'lerin inanç kavgası, yeri şehrin son duraklarından birine sıkışmış olsa bile, görkemini görmezlikten gelemeyeceğimiz koskoca bir milli kütüphaneye kavuşturmuş bizi. İnanç, emek, alın teri ve göz nuru, en sonunda ürüne dönüşmüş. Nur içinde yatsın aramızdan ayrılanlar, ellerine sağlık bu anısal yapıya emeği geçenlerin, beyinlerini küçük günlük çıkarlar yerine bu koskoca projeleri düşünerek yoranların, bürokrasinin bitmez tükenmez şartlarını bir bedel beklemeden zorlayanların ve ömür boyu okuma alışkanlığı kazanamamış ama oyunun kurallarını iyi bellediği için bürokrasi çarkındaki karar mekanizmasının tam tepesine çöreklenmiş insanları ikna ederek olmaz olur kılanların. Eksikleri yok mu? Var. Daha iyi olamaz mı idi? Olurdu, olabilirdi. Ama, olamamış. Öyleyse yıkmayalım olanı ve destekeleyerek sağlayalım, sağlanamayanları. Biraz sıkıntılı ve biraz gecikerek de olsa kapılardan girmeyi başaran teknoloji, yarınlara hazırlamakta Milli Kütüphanemizi, devletin kültüre olan şaşı bakışına, bakanlığın Milli Kütüphaneye olan klasik yaklaşımına inat. Tümü buram buram bireysellik kokan planlar, amaçlar ve çabalar doğrultusunda yürütülen ulusal projeler. Bireysellik ve ulusallık içiçe, yanyana, taban tabana. Bir başka basit örneği paylaşamamanın bildiklerimizi, bilmediklerimizi ve en güzel göstergesi birbirimize tahammülsüzlüğümüzün.

1950'lerde geleceğine, adına, adresine, içeriğine şüphe ve endişe ile bakılan Kütüphanecilik Bölümü, bugün üç ayrı üniversitede örgütlenmesini tamamlamış ve kapılarını açmış yeni kuşaklara. Ne denli istenilen düzeyde olduğu tartışılabilir, ama üçü de halen sağlıklı olarak ayakta durmakta. Bitmeyecek tartışmalara başlamanın yararsızlığı, sonunda su dökmüş bütün yangınlara. Şimdi küllerle kaplı o kıpkızıl korlar. Eşelendikçe ateş çıkmakta ve yakmakta ellerini her seferinde dokunanın. Niye böyle bu işler sorusu soruldu yıllarca birilerine. Asistanlar emekli oldu profesör olarak bu sorular arasında. En üst düzeyine çıktı öğrenciler ninnilerle. Sağır sultanlar duydu sorunları, ama duyamadı duyması gerekenler. YÖK'ten geliyor dediler sıkıntılar. ÖSYM'den dediler. Politik dediler. Ekonomik dediler. Bin türlü şey söylediler. Ne güzel, bütün söylenenlere rağmen, bir de geriye dönüp bakıyoruz ki bu bölümü bitirenler, nicelik olarak anlatımından

gurur duyulacak rakamlara varmış, nitelik olarak ise, profesör, doçent, doktor, genel müdür, başkan, uzman v.s. gibi unvanlar ile bürokrasi ve eğitim sistemlerinin en uç noktalarına ulaşmış. Nitelik ve nicelik güzel örnekler olmuş ama, niye böyle bu işler sorusu hala cevapsız kalmış. Artık KEK yok, ama KEK niye yok, KEK ne idi diye sanırız soranı da yok? Kimbilir belki de yeni kuşağın gündeminde KEK'in amaç edindiği öğeler yok. Bilemiyorum, bir yerlerde bir şeyler yok.

Bu arada çağımızın büyük bir nimet olarak tüm insanlığın hizmetine sunduğu teknolojiye ne demeli. Temel görevi, bilgi denen nesneyi derlemek, organize etmek ve gerektiğinde istenene ulaştırmak olan kütüphanecilere inanılmaz olanaklar sağlamakta. Bilgi kullanma ve paylaşma eylemlerinin bugün vardığı ve yarınlandırılması planlanan nokta, bilgi ile profesyonelce uğraşan insanlara keyif verecek boyutlarda. Artık, ne bilgi için, ne de belge için ne Hind'e, ne Çin'e, ne de Yemen'e gitmeğe gerek var. Hint de burada, Çin de burada, Yemen de. Yeter ki ne istediğini bil ve istediğini anlayabilecek birisine anlatabilecek kadar becerili ol. Ancak, teknoloji denen bu mucize gökten zembille inmiyor. Onu izlemek, tanımak, ondan korkmamak gerekiyor. Korkmamanın yolu ise öğrenmekten geçiyor. Sonuca bakılırsa, işin zor kısmı da bu olsa gerek. Ya işsiz kalırsak, ya makinalar fonksiyonlarımızı elimizden alırsa, ya hiçbir şey yapmadan "çok meşgul" veya "çok önemli kişi" olarak koruduğumuz etiketimizin gerçek niteliği ortaya çıkarsa? Elbette karşı çıkarız. 300 yıl önce matbaaya da dedelerimiz aynı mantıkla karşı çıkmadılar mı? Ne değişti sanki geçen 300 küsur yılda. Hamam aynı, tas aynı. Bir zamanlar birilerinin zoruyla dışları kalaylanarak birazcık beyazlanan kapların kalayları döküldükçe yeniden çıkmakta bakırlar ortaya. Sonuç bu kadar basit.

Bütün eksiklere, olumsuzluklara ve yokluklara rağmen, elbette güzel şeylerimiz var dün de kalan. Onları yaratanları minnet ve şükranla anmak, eserlerine saygı duymamak olanaksız. Aksi, hem de vefasızlık olur. Ancak, insan hep daha iyisini, daha fazlasını istiyor ve kendisini sürekli düşünmeye zorlayan dürtüleri durduramıyor. Yapılanlar, yapılamayanlar, yapmayanlar, yapamayanlar, niye yapmayanlar, niye yapılamayanlar. İş, yönetim, bürokrasi, insan, ekonomi v.s. gibi bir yığın etken. Yaşam, almak, yapmak, vermek ve paylaşmak gibi eylemlerin paydasından oluşan bir uğraş. Ve tüm bileşmelerin ortak değeri insan. Acaba, biz tüm ömrünü bu mesleğe adayan bir yığın insana yaşarken ve beraberken gerekli değeri verebildik mi? Yanlarında yer alarak güçlü olmalarına, kendilerini güçlü hissetmelerine katkıda bulunup destek olabildik mi? Yöneticileriyle, yönettikleriyle yaşadıkları sıkıntıları hissedebildik mi? Onların dertlerini dert edinebildik mi? Yoksa, bir çok meslektaşımızı ufacık bir çaba ve bir yarım tebessüm ile mutlu etmek varken, bastıramadığımız bencillik ve kıskançlık

duygularımızla onları gönüllerindeki sorunları ve akıllarındaki projeleriyle yalnız mı bıraktık. Kimbilir, belki de bu amaçsız ve anlamsız hercümerç arasında onların bir kısmını hiç anlayamadık, hiç tanıyamadık. Ya da birilerinin kapı aralıklarında yaptığı yarım yamalak tanımlarla verdik kararlarımızı, dünyanın en iyisi, ya da en tu kakası yaptık güzel insanlarımızı yeterince tanımadan, tanımaya gerek bile duymadan. Her gerçekte insan unuru olduğunu, insanı kafa yapısı ve içinde yaşadığı çevrenin şekillendirdiğini yeterince sıklıkla ve gerekli olduğunda hatırlayabildik mi? İnsanların kötü yaratık olarak doğmadıklarını, onları doğduktan sonra bir şeylerin kötüleştirdiğini düşünmeye gerek duyduk mu? Yoksa, avuçlarımız yanınca mı anladık ateşin düştüğü yeri yaktığını. Almayı beklerken, vermeyi de düşündük mü? Yapanların nasıl yaptığını, yapamayanların niye yapamadıklarını anlamak için azıcık olsun kafamızı yorduk mu? Meslektaşlarımızın başarılarına çiçek, üzüntülerine çelenk yollayabildik mi? Birlikte katılıp bizim kazanamadığımız sınavı başaranları kucaklayıp öpebildik mi? Bu soruların yanıtları, dünü yaşayan ve dünü yönetenlerin kendi vicdanlarında bütün açıklığıyla cevabını bekliyor ve öyle görülüyor ki, gerekçeler inandırıcı oluncaya kadar da bekleyecek. Bunlar gerçeğin ta kendisi, sevsek de sevmesek de. Bir gün mutlaka birileri tarafından söylenecek, dinlesek de dinlemesek de. Arkamıza, yüzümüze, ya da gece gündüz yalnızlığımızı bekleyen dilsiz mezar taşımıza.

Şimdi de madalyonu ters çevirerek, farklı zaman ayarları ile farklı gözetleme kulelerinden günümüze bakalım. Aslında, geriye dönüp bakıldığında, görüntüler her zaman pek de öyle parlak ve sürekli alkışlanabilir düzeyde değil. Artan ülke nüfusunu taşıyamayan sofralar, yollar, köprüler, trenler, okullar, hanlar, hamamlar, gecekondular. Her geçen gün rakamları büyürken kursaklara daha küçük bir ekmek dilimi alabilen paralar. Azalan fert başına düşen milli gelir. Sadece kayıtlarda değil, içindeki insanları ile birlikte fakirleşen devlet. Her seferinde daha büyük açıklar ile yeni yıllara merhaba diyen bol sıfırlı, dolara-marka indeksli cılız bütçeler. Yiten ve yitirilen değerler. İşini bilen memur, öğrenci, bürokrat. Hepsi bir kara bulut misali. Her yıl binlerce diplomalı cahil yetiştirip topluma salan okullar, gece yarısı görüşülen yasalara uykulu saatlerde verilen emirlerle eklenerek var edilen, akşamdan sabaha mantar gibi biten binasız, hocasız, bütçesiz, kadrosuz, masasız, sandalyesiz, kitapsız, kütüphanesiz yeni üniversiteler. Üniversiteler, akademik unvanların ulufe olarak dağıtıldığı merkezler. Üniversiteler, ucuz kadro kapma kurumları. Bilimin, eğitim ve gelişme adına yok edilme tuzakları. İnanılır gibi değil ama, sanki bir başka türlü gecekondulaşmanın. Her yanımız toz duman, her yanımız arabesk.

Diğer yanda bir meslek mensubu olarak kütüphanecinin insanca yaşamı için gerekli özlük haklarına yönelik, sessiz ve cılız çabalar. Tümüne içe dö-

nük, sağır duvarlara haykırımlar. Hepsi dedim dediye dayalı eylemler. Bir yanda emeğin sitemi, bir yanda bürokrasinin duyarsızlığı, adaletsizliği ve gaddarlığı. Bütçe hazırlanırken en başta yer alan "tasarruf" kalemi, harcanırken ise yine en başta bitiveren, kitap ve kütüphane. Ne acıdır ki bütün parlak nutuklara ve alkışlara rağmen nadiren para kalır ya da sıra gelir yayın alımlarına. İnsanın aklına hep "danışıklı dövüş" demek geliyor, her yıl tekrarlanan bu oyuna. Kasımda bütçe, martta Kütüphane Haftası. "Dedi ki"ler, "dedim ki"ler. "Onlar"ın dönemi, "Biz"im dönemimiz. Şöyle geriye dönüp bakınca anlıyor insan 30 küsur yılda ne çok bakan, müsteşar, genel müdür, Dernek Genel Başkanı alkışlanmışız, her "ceğiz", "cağız", "meli", "malı" dedikçe. Tanrım, olacak şey değil. Şu hale bir baksanıza, nerede ise yarım yüzyıldır görüyor gözlerimiz, bu bitmeyen aldatmacayı.

Ülkenin bilgi hizmetlerini yürütmek için yetiştirilen kütüphanecilerin toplumda daha bir etkin olmaları ve ayaklarının üzerinde daha bir sağlam durabilmeleri için bazı trenlerin çoktan kaçtığını, bazılarının gereğinden fazla rötarlı olduğunu, hatta bazı seferlerin daha başlamadan iptal edildiğini, ancak birilerinin hâlâ olup biteni farketmediğini görmek de mümkün. Kimdir bu grup? Kim koyar bu seferleri, niye koyar, nasıl koyar? Kim, niye kaldırır, nasıl kaldırır, bilinmez. En azından, otuz küsur yılda ben bilemedim.

Bütün bunlara rağmen, nedenlerini niçinlerini irdelemeden duramayacağımız, bu günkü durumu günahıyla sevabıyla doğrudan bizim neslin eseri olan bir yığın sorun ve uygulama duruyor önümüzde. Hepsi de "keşke"ler ile başlayan, "keşke"lerle devam eden ve samimi olarak yıllardır içimizde düğümlenen. Yoksa amaç, asla ve asla, birilerinin yüzüne söyleyemediklerimizi satır aralarına gizlemek değil. Örneğin diyoruz ki:

Mesleki eğitimimizin tek rahle-i tedris mekânı olan kütüphanecilik bölümlerimiz, eğitim programlarını kısıtlı öğretim elemanlarıyla yürütmek yerine, nitelik ve nicelik olarak daha farklı bir ekibe kavuşabilselerdi ve bu ekibe başka ülkelerin deneyimlerini de görebilmek amacıyla daha çok ve daha sık olanak sağlanabilseydi, belki de öğrencilere aktarılan bilgiler hem düzey hem de kapsam açısından daha farklı olacaktı. Bu farklılık ise, aynı ağırlıkla "kendine güven" ve "mesleğe saygı" olarak genç meslektaşlara yansıtılacaktı. Ama, olmadı. Olduramadık. Belki birileri oldurtmadı. Kimbilir belki de oldurtmak bizim işimize gelmedi.

Kütüphanecilik ana bilim dalının, bir bakıma yavruları niteliğindeki dokümantasyon, enformasyon ve arşiv gibi yeni filizlenmeler, "yaptım oldu" mantığı yerine, ömrünü bu kavgaya hasretmiş insanlara, bilgilenmek için olsun, emeklerine saygı için olsun, adına ne dersiniz deyiniz, danışılarak oluşturulabilseydi, sonuç ve görüntü mutlaka çok daha değişik olacaktı. En azından oluşacak tablo, olması gerekene en yakın biçimde olabilecekti. Bı-

raksalardı da biz bizi tenkid etseydik aynı dille. Başka dillerle bizi görme-
yen, duymayan, anlamayan insanları ezbere tenkit etmek yerine. Hem de
kimlerin eseri olduğu, neyi niye tenkit ettiğimiz bilinerek. Şimdilerde ise,
eser ortada ancak ne isteyeni belli ne de yapanı. Şimdilerde hele bir de eleş-
tiri gündeme gelirse, birilerinin sesi herkesten yüksek çıkmakta.

Eğitim programları, bu ülkenin gereksinimleri doğrultusunda hazırla-
nabilseydi ve gerektiğinde günün koşullarına uygun değişiklikler yapılabil-
seydi, en azından yıllardır söylenenler ve söyleyenler durdurulmuş olacaktı.
Özü, günceli yakalama, çağa ayak uydurma ve tanımlanan özelliklerin aktarılması olmayan bir programın başarılı olmasını beklemek hayal olsa ge-
rek. Bu programlar bir bakıma, eğitilen insanın edindiği bilgi seviyesine gö-
re toplumdaki meslekler sıralamasında yerini almasında etkin olmaktadır.
Kimbilir, belki de sıkıntılarımızın bir kısmı ta buralara kadar uzanıyor.

Eğiticiler, bugünkü eğitim programlarına uygulayıcıların deneyimlerin-
den yararlanma konusunda bir şeyler koyabilseler, daha da ötesi bu prog-
ramları yapanlar böyle bir dayanışmanın yararına ve gereğine samimi ola-
rak inanabilseler, genç kuşaklar neler kazanmaz ki. Bir kere, çalışmağa
başladıkları ilk günde kendilerini nelerin beklediğini görme, ne tür görev
yapacağını bilme yönünden yeterince aydınlanır, aynı zamanda, ilk günün
heyecanını tanıdık oldukları işlerle ve yüzlerle yenebilirlerdi. Bir bütünün
tamamlayıcı parçaları olan eğitim ve uygulama, ayrı kalelerden bayrak aç-
mak yerine, akademik ve idari unvanların kompleksinden arınarak daha iç-
ten tutsa ellerini birbirinin, belki de avuçları daha sıcak, alınları daha açık
ve mesleki eziklikten tamamen arınmış genç bir nesil katılacaktı bu orduya,
bankalarda para saymak, vergi dairelerinde ceza makbuzu kesmek yerine.
Ama, gelin görün ki yapamadık. Eğiticiler yakıştıramadı sınıflara uygulayı-
cıları. Ya da bir kısım uygulayıcıların boyları uzun geldi sınıflara, sığamadılar.

Toplumun günlük yaşamında giderek daha çok önem kazanan bilgi pa-
zarında daha etkin bir rol üstlenmesi gerektiğini düşünen, kendisini bu pa-
zarda başrol oyuncusu sayan kütüphaneci, yapmadığımız, yapamadığımız,
yapmayı veya yaptırmayı bir türlü beceremediğimiz bir yığın toplumsal ve
yasal düzenlemeden ötürü, bu arenada ya tamamen rolsüz kalmış, ya da
bulduğu yegâne rol olan figüranlıkla yetinmek zorunda bırakılmıştır. Bu-
nun doğal sonucu olarak da uzun zamandan beri, kütüphanecinin temel iş-
tihdam alanı olan bilgi pazarına bir yığın aykırı ve amaç dışı ürün girmeğe
başlamıştır. Haklıdırılar gelmeye ve girmeğe. Alabildiğince bakir ve verimli
toprak, malının kıymetini bilmeyen ve yeterince değerlendiremeyen mal sa-
hipleri. Hatta aykırıları, bazan bu tarlalarda kendilerini öylesine güçlü ve
öylesine etkin hissetmişlerdir ki, ev sahipleri kendi evlerinde konuk duru-
muna bile düşmüşlerdir. Elbette bunda konukların bireysel yüzsüzlüğü, et-

kinliği ve oyunu kurallarına göre oynama becerikliliği kadar, ev sahiplerinin de yaşamak için gerekli direnç, özveri ve birlikteliği göstermekten yoksunluğunun da rolü vardır. Bu durum daha çok, kütüphanecilik mesleğine eklenebilecek yenilikler gündeme geldiğinde ortaya çıkmaktadır. Eklenen, mesleği güçlendiren yeni bir unsur mu yoksa meslek mensuplarına yüklenen yeni bir yük mü tartışması ise olayın özünü teşkil etmekte. Anlayamadık, bilgi ortamlarındaki değişiklikleri. Yeniliklerin beraberinde olanaklar getireceğini kestiremedik. Düşünmedik yemeyenin malını yiyeceğini birilerinin. Atasözlerimizi bile hatırlayamadık. Dokümantasyonla yaşamadık mı bunları? Ne olurdu bilebilseydik dokümantasyonu, birileri dokümantalist diye bayrak açmadan önce.

Kütüphaneciyi, raflardaki kitapları bekleyen, onların tozunu alan, bu kitapları isteyenlere ödünç veren insan izleniminden kurtarabilseydik, mesleki mesajlarımızı klasik yöntemler yerine, toplumun algılayıp değerlendireceği şekle getirebilseydik, bilginin patlama çağını yaşayan günümüzde, kütüphaneci, kullanıcı ve bilgi arasındaki direkt ilişkiyi kurup sürdürebilecek görev tanımı yaparak gerekli teknolojiyi yakalayabilseydik, bu alanın tek sahibi olmamız tartışılmaz hale gelecekti. Oysa günümüzün acımasız göstergelerinin, gelecek için kütüphaneciyeye pek de öyle bizim aklımızdan geçen, bizim gönlümüzde yatan ve bize anlatıldığı gözle bakılacağını göstermediği, geleceğin en popüler on mesleği içinde sayılanın bizim yaptığımızın olmadığı inancındayız. Birileri yüzümüze söylemeden anlamalıyız artık bu gerçekleri kendi kendimize. Bir yerinde bir çarpıklık var olayın, ya gözlükte, ya gözde, ya da algılamada. Umarız gerçekleri görmek, yanlışlarımızı kabul lenip düzeltmek uzun yıllarımızı almaz. Zira zaten, gereğinden çoğunu havardaca harcamışız, ceklerle, caklarla, benlerle, senlerle, dedimlerle, dedinlerle.

Kütüphanecinin eğitimi gibi özel bir konuyu bir yana bırakarak genel olarak eğitim, kültür ve bilgi üçlüsüne bakıldığında, tablodaki karamsarlığın renkleri daha da koyulaşmakta. Büyük uğraşlar sonucu nihayet tahrip etmekte başarılı olduğumuz eğitim sistemi, toplumun her geçen gün daha az bilgiye gerek duyar hale gelmesini sağlamak yönünden amacına ulaşmıştır. Sistem daha az bilgi isteyince, bilgi verme durumunda olan kurumlar da, insanlar da buna paralel olarak birkaç adım daha geriye çekilmişlerdir. Ne güzel en gerilerde durmak, en gerilerden seyretmek olanları, toza dumana, kana baruta bulaşmadan nutuk çekerek. Her geçen gün biraz daha artarak çoğalan kitapsız, dergisiz, belgesiz, bilgisiz insanlar, amaca uygun olarak yaratılan bu yeni toplumda bütün umursamazlıklarıyla bilgisizliğin engin keyfini yaşar olmuşlardır, hem de kalkınma, gelişme, ilerleme, demokratikleşme şarkıları söyleyerek. Her kuş kendi oymağıyla uçar sözü nasıl da yakışıyor bize gün geçtikçe.

Tabloya bakıldığında, içinde bilgi parçası taşıyan her tür kayıt ortamında ve bilgiye erişim ve kullanım yöntemlerinde yenileşmeye yönelik inanılmaz bir gelişme var. Ancak, gerçek artışın özde, amaçta ve işlevde mi, yoksa rakamlar ve tabelalarda mı olduğu sorusu, ne de olsa bir yandan insanın aklına takılmıyor değil. İstatistikler yalan söylemiyor. Allahtan istatistiklerimiz analiz edilmiş bilgileri verebilecek nitelikte değil. Aksi halde kullanıcıların büyük kısmının kendi kitaplarını okumak veya arkadaşlarının notlarını çekmek için bizlere müşteri oldukları gerçeği ortaya çıkacaktı.

Ne gariptir, bir zamanlar bir sayın hocamız derslerinde "Kütüphane üniversitenin kalbidir" diye hep gururla anlatırdı üniversite kütüphanelerini bizlere. Ve bunda da gerçekten samimi idi. Allah selametlik versin, ancak sanırım o sayın hocamız yeni kurulan bunca "kalpsiz üniversite"den sonra artık o, "kalp" ve "üniversite" gibi modası geçmiş anlamsız sözcüklerini birlikte kullanmıyordu.

Diğer yandan belki YÖK, kurum olarak kendisine yöneltilen bütün olumlu ya da olumsuz eleştirilere rağmen, yüksek öğretim sisteminin merkezleşmesi açısından üniversite kütüphaneleri için bir umut ışığı, standartlaşma nedeni, mevcut sorunları yeni baştan tanımlayarak birlikte çözümleme ortamı olabilirdi. Kimbilir belki de kütüphanelerin düzenlenmesi ve işlenmesi yönünde önerilecek bir tek-tip sistem uygulama olanağı bulunabilecekti. Birilerinin akademik özgürlük, üniversite özerkliği, askeri disiplin v.s. gibi ucuz kahramanlık şarkılarına inat. Gönül hep olabilseydi demek istiyor, ancak ne yazık ki kırtasiye ve yayın satınalma kalemlerinin bütçe harcama cetvellerindeki kardeşliği kalleşliğe dönüşünce, kütüphanelerin en temel özelliği ve en doğal gücü olan kaynakçal zenginleşmesine olanak kalmıyor. Bunca üniversiteyi akademisyenler yönetirken, ya da bugünkü görüntüsüyle yönettiğini düşünürken, akademisyenliğin özü bilgiye ulaşım ve bilgilenmek iken ve bu eylemin merkezi ise sadece kütüphaneler iken, üniversite kütüphanelerinin içinde buldukları acıklı tabloya inanası gelmiyor insanın. Çağdışı bir mantığın yarattığı yönetim yöntemi, ortaya bu gün kendisini yaratanların bile şikayetçi oldukları yamru yumru sistemleri çıkarmıştır. Gerekçe ne olursa olsun, bu kesimdeki bunca alınteri, göz nuru ve emek gömülerek ortaya çıkarılan güzel eserleri koruyamayanların, bilekrek ya da bilmeden ihmal ederek tahribine neden olanların yarının kültür tarihine birer "hain" olarak geçeceklerini düşünmek ve söylemekle fazla haksızlık yapmamış oluruz. Oluruz çünkü, alınan tasarruf tedbirleri sadece kütüphanelere ve kütüphanecilere saplanmakta yokluk mermisi olarak. Büyük yöneticilerin odalarına lambri, camlarına havalandırma, araçlarına telefon hiç pay almamakta tasarruf adıyla yutturulan komik ve mantıksız tedbirlerden. Bütün bu olumsuzlukların yanında, yepyeni, her santimetre karesi çağdaşlık ve fonksiyon kokan yeni örnekleri yaratanları da gönülden al-

kışlamak gerek. Ne iyi olurdu yıkabilseydik bu kör duvarları, anlamsız zincirleri, iflas etmiş mantığı.

Bir kütüphaneler kanununa sahip olabilseydik, mesleki haklarımız olsaydı, yasal terimlerle tanımlansaydı yaptığımız işler ya da yapmakla görevlendirildiklerimiz. Sorunlara sahip çıkması gerekenler bir sabah "hadi gelin bakalım" diyebilseydi, ya da birileri sorumlulara bu ortamı yaratıp hazırlayabilseydi, en azından ayniyat denen garabet talimatname ile geçirmeseydik bunca yılı. Hem de, birbirimizi suçlayarak, kızarak, bağırarak, kırarak ve cılız bütçelerimizden ödemememiz gereken cezaları sessiz, sedasız ve çaresiz ödeyerek.

Hiç oluşturamadığımız okul kütüphaneleri aslında ne büyük nimet, ne güzel bir fırsattı, gencecik beyinlere bilgi, belge, kitap ve kütüphane nosyonunu işlemek için. Ne yazık ki göçlerin yarattığı iç karmaşa, göç edilen şehirlerin bu yeni ve habersiz misafirlere hazırlıksızlığı, düşünülen hizmetler için gerekli mekânları yaratmak bir yana, zorunlu eğitimin doğal bir parçası olan derslik sorununu bile çözememiştir. Açıkçası ve acısı, okullarda kitaplara bir yer ayrılması mekânsal lüks haline dönüşünce, hiçbir kurum böylesine bir lüks için yer ayırmağa cesaret edememiştir.

Halkımıza, diğer gelişmiş ülkelerin fertlerine sunduğu halk kütüphanesi hizmetlerini sunabilseydik, hem ülkemizin okuma-yazma seferberliğine katkıda bulunacak hem de toplumun bütün katmanlarına dek ulaşabilecektik. Belki de işte o zaman, meslek olarak kütüphanecilik farklı bir konuma gelecek, yasal sorunlar çözülecek, özlük haklarına ilişkin bir yığın iyileştirme de birlikte gelecekti. Halkın kütüphane sorunu için, bunca yılı kısıtlı devlet olanakları yerine, özel ve mahalli idareler, hayırseverler, vakıflar gibi kurumları daha bir organize programla devreye sokabilseydik, belki bugün hem sayısal, hem de işlevsel olarak farklı noktalarda bulunur, belki de kütüphanecinin ekonomik değeri açısından yeni ve güzel örnekler bile kazanabilirdik.

Adının başında taşıdığı "Milli" kelimesinden ötürü her tür eylemine daha çok ilgi duyduğumuz, kendimizi daha çok ilgili olma zorunda hissederek sataşmalarımızı esirgemediğimiz Milli Kütüphanemize yerdiğimizden biraz daha fazla sahip çıkabilseydik, mesnetsiz ve sonuçsuz eleştirilerimiz yerine destek olacak önerilerle yaptıklarını ve yapamadıklarını nedenleri ve niçinleri ile inceleyseydik, belki de şimdi, hem biz kütüphanecilerin, hem tüm ulusun, hem de her kesimden gelen kullanıcıların daha az yakındığı bir Milli Kütüphanemiz olacaktı. Ah bir anlayabilseydik eleştirmiş olmak için eleştirmenin yıkıcılığını. Mikrofonlara hazırlıksız olarak söylediklerimizi, duygusallıktan uzak raporlar haline getirerek yöneticileri zorlayabilseydik anlamağa, ne olduğunu milli kütüphanenin klasik bir kütüphane olmanın ötesinde. Bunları kopmadan, kırmadan, kırılmadan, darılmadan yapabilseydik.

Ciddi ve samimi takipçisi olabilseydik ulusal boyutlu projelerin. Böylece bütün kütüphanelerimizde olması gerektiği gibi Milli Kütüphanede de, geliştirilen sistemin bireysel mantığın ürünü değil, mesleki mantığın birleşip kabul ettiği bir sentez olmasını sağlayabilirdik. Ne büyük zevk duyardık, ulusal boyutlu bir projede parmak izi sahibi olmanın keyif ve onurunu yaşayarak.

Meslek mensuplarının tek dayanışma merkezi olan derneğimize yeterince destek vererek sahip çıkabilseydik, yıllık ödentisi bir paket yabancı sigara tutarındaki yıllık aidatlarımızı ciddiyetle ödeyebilseydik, büyük emeklerle düzenlenen toplantılara yeterince ilgi duyarak salonları doldurabilseydik, yazsaydık bildiklerimizi ve okusaydık bilmediklerimizi bilenlerin yazdıklarından. Yazanların isimlerine, unvanlara, kafa yapılarına şartlanmadan. Neler aktarıp, neler kazanmazdık. Bilgi ile uğraşan diğer meslek gruplarını da kapsayan daha geniş bir kütleyi derneğimize katabilseydik, ya da onların derneklerinde de yer alabilseydik, demokrasinin gereği olan örgütlü toplum olmanın ne güzel örneklerini vermiş olurduk. Bir elin nesi, ellerin sesi misali.

Çocuk kütüphaneleriyle başlayarak okul, halk, üniversite duraklarında seyreden bu eğitim katarını tümüyle işletebilseydik, kimbilir ne denli farklı bir yeni kuşağa sahip olmak şansını elde edebilirdik. Dernek ve kamu yöneticisi bağlamında, mesleğin hakimlerini ve savcılarını birbirinden ayırt edebilseydik, belki kazanmağa şartlandığımız seçimleri kaybederdik ama, bu gün ne hakimler, ne savcılar ne de mesleki yargı sistemimiz, bu kadar yaramamış olurdu.

Günümüzde gücünü giderek artıran, bilgi taşıyıcısı ve aktarıcısı olan medya kanallarında meydana gelen hızlı gelişimi zamanında iyi tahmin edebilseydik, sadece zorunlu kalındığında başvuru bilgi kaynağı haline getirilen kitapla bağımlı bir meslek grubu olmaktan çıkabilirdik. Yarınlardaki ekran mı yoksa sayfa mı kavgasında, belki de cılızlıktan kurtulurdu sesimiz ve geleceğin asil yetkili ve sorumlusu olarak biz verirdik mesajları topluma. Fırsat eşitliği, düşünce özgürlüğü ve vicdan özgürlüğü gibi çağdaş insan yaşamında temel maddeler olan bu kavramlar için verilen kavgaların daha yürekli ve bilinçli destekçisi olabilseydik, özünü düşünce özgürlüğünün oluşturduğu ufukların daha bir yükseklerinde yerimiz olurdu.

Başından beri, teknoloji denen o lânet şey bize ters gelmese idi, belki de hâlâ arasında parmak gezdirdiğimiz fiş kataloglar çok daha önceleri terk edecekti yerini yeni kayıt ortamlarına, hem de fantezi olmadan, lüks denmeden. Oluşturduğumuz sistemlerdeki bireysellik kokusunun ise bu ülkeye ve bu mesleğe neler kaybettirdiğini, egolarımızın kurumsal olanaklar ile tatmininin nelere mal olduğunu bir anlayabilseydik belki azıcık insafı olur bu kadar çok engellemezdik gelişmeleri. Çeşitli kişi, kurum ve derneklerin yurt

dışından getirdikleri ve zaman zaman içlerinde pek çok değerli insanların da olduğuna inandığımız adamları veya hanımları dinlemek için ayırdığımız zamanı ve gösterdiğimiz özeni birbirimizi dinlemek için de gösterseydik, belki de hâlâ yad ellerden gelen konuklarımızı alkışlamak zorunda kalmazdık.

Mesleki çalışmalarımızda, bir minimum standart tutturmakta azıcık samimi, azıcık gönülden çabalı ve birazcık becerili olabilseydik, en azından bir çok sorunumuzu dünden bu güne taşımaya devam etmezdik. Böylesi bir çaba ile konu başlıkları listesi gibi ulusal boyutlu sorunlarımızdan hiç olmazsa birisini çözer, aynı lafları ayrı ortamlarda yüzlerce kez söylemez ve dinlemezdik. Ne acıdır ki kırk yıl önce "çok önemli" ve "çok ivedi" olarak sürekli gündeme gelen konu başlıkları listesi artık konuşulmaz olmuştur. Sorunu çözdük mü? Hayır, konuşmaktan, dinlemekten yorulduğumuzdan ve artık bu konuda söylenenlerin uygulanma şansı olmayan hezeyanlar olduğunu kavradığımızdan. Epey zaman oldu birileri ile konuşmadığım önemini konu başlıklarının ve gerçekten bilmiyorum neler söyleyeceğini bu mesleğin akademik ve idari unvanlarıyla övünenlerin yeni kuşaklara. Hem de gelişen dünyada yapılan meslekler sıralamasında onuncu basamağa yerleşmenin sarhoşluğunu yaşarken. Uyanmak için birilerinin uyandırmasına gerek yok. Vakit çoktan geçti uyku vaktini. Yakında karşımıza yazılım denen bir başka ucube gelecek ki evlere şenlik, herhalde onun tartışması bir sonraki yüzyılda bile devam edecektir.

Neresinden bakılırsa bakılsın mesleki anlamda kınından çıkan okların tümü, dönüp dolaşıp hep "BİZ"e gelmekte. Kim ne derse desin, bütün kötülükler, bütün eksiklikler, bütün yanlışlıklar bizim ve hepsi bizden kaynaklanıyor. Tıpkı iyiler, düzgünler ve doğrular gibi. Öyleyse, peki nedir bizim sıkıntımız? Demek ki biz isteyince iyiyi, düzgünü ve doğruyu bulabiliyoruz. Peki, kötü, eksik ve yanlışlarda körü körüne zorlamanın nedeni ne? Kim başlatıyor bu kör doğuşünü? Bunu birileri mutlaka biliyor olmalı, birileri bir şeyler söylemeli bu konuda, anlatmalı birileri nedenleri biz anlayamayanlara.

Aslına bakılırsa, birilerine gerek yok. İnsan, bunca yılın ötesinden geriye dönüp baktığında çok net görüyor neyin, niye ve nerede eksik olduğunu. Hangi taşların yerinde olmadığını, hangi taşların iğreti konduğunu duvarlara. Nelerin eksik, nelerin eksiltilmiş olduğu belli. Anlamamak için deli olmak gerek. Eksikliklerin tanımını ne kadar sübjektif olsa da, eksikler basit eksikler, eksikler küçük eksikler. Eksikler, zamanla giderilecek eksikler. Ancak eksiklerin tümü fiziksel olmaktan uzak şeyler. Bu bakımdan önlemler, duygu kokuyor, çaba ve inanç kokuyor. Bize göre önlemler ilgi-sevgi-bilgi gibi sıradan bir üçlü. Sıradan ama güzel ve uyumlu bir üçlü. Bütün yanıtlar içlerinde gizli. Tanrı, bu güzel öğeleri verirken son derece cömert davranmış. Esirgemedi dolu dolu vermiş hepsini, ya da hepsini alabilecek akıl

ve beceri vermiş. Vermiş ki insan denen yaratık bilgisini, ilgisini ve sevgisini birleştirerek yoğurduğu bu çamurdan kendisini aydınlatacak ve mutlu kılacak bir dünya yaratsın. Tanrı vermesine vermiş de biz ne yapmışız. Pek de istenenleri, ne veren, ne isteyen ne de kendimiz için yapmışa benzemiyoruz.

İnsan, gerçekten geriye dönüp baktığında istiyor ki eylem ve düşünce olarak eksikliklerimizi gidermek için çaba göstermeyi amaç edinebilsek; halen uygulamakta olduğumuz bencil şark kurnazlığı yöntemini değiştirerek yerine sevgi, saygı ve bilgilenmeye dayalı bir dünya yaratabilsek; bunca kaynağın, bunca bilginin ve bunca sorunun ortasında ilgili yaşayabilsek; karar versek neyi bildiğimize neyi bilmediğimize; paylaşsak bildiklerimizi, bilmediklerimizi, duyduklarımızı, gördüklerimizi, sevgilerimizi; vazgeçsek suya sabuna dokunmadan yaşamımızı sürdürmeye; ayırsak artık iyiyi kötüden, güzeli çirkinden; gerektiğinde "kışt" diyebilsek zararlı tavuklarına komşuların, kızacaklarını bilsek de birilerinin; mantığımızla duygularımızı hoşgörüyü birleştirip eritsek anlayış potalarında; gülmesek birbirimizin arkasından laf olsun diye, haklısın demesek birilerine, birilerinin tatminini kolaylaştırmak için; elimizi ağzımıza götürerek alçak seslerle söylemesek başkalarının kulaklarına, birbirimizin yüzüne söyleyemeyeceklerimizi. Bıraksak artık bir yana " demiş ki" ile başlayan cümleleri. Bir çevirebilsek " demiş kileri" " dedim ki" lere, ne çok şeyin değiştiğini göreceğiz kendiliğinden. Ah, bir ezilmesek kendi kendimize yarattığımız hayallerin ağırlığında. Yaralamasak ve yaralanmasak eyleme dönüşmeyen inançlarımızdan ötürü, dini, mesleki ya da siyasi. Bir öğrenebilsek boğulmamayı küçük sularda ace-

mice. Diyoruz ki, ne olur sanki artık döksek kucaklarımızdaki nedensiz taşları. Vazgeçsek karanlıklara ıslık çalarak yermek huyumuzdan birbirimizi. Eli günü güldürmesek başımıza, olmadık şeylerle. Okuyup yazsak azıcık, hiç olmazsa okutup yazdırmaya çalıştıklarımız kadar. Başlayıp bitirdiğimiz cümleler dimdik dursa duvarlarda, sokaklarda, koridorlarda günlerce, aylarca, yıllarca. Demişti ki diye anılacak sözcükler salsak topluma. Kolonlarımız olsa dergilerde, gazetelerde; özgürlük, insanlık, ve eşitlik konularındaki inanç ve direncimizi haykıran ulu orta. Zenginleştirek sofralarımızı kahkahalarımızla, kıskananları çatlatırcasına. Emeklilik törenlerinin dışında da yemek yiyebilsek birlikte. Öğrencilik yıllarındaki gibi Çamkoru'ya gitsek günü birlik, piknik yapsak, ateş yaksak, şarkı söylesek bağıra bağıra. Jüri üyesi, sicil amiri gibi çıkar hesapları yapmadan, bayramlarda kucaklaşıp, matemlerde paylaşsak üzüntülerimizi. Yaşarken göstersek sevgimizi birbirimize. Yarınlarda bizi sevabımızla günahımızla anacak çocuklarımızın sünnetlerinde, nişanlarında, düğünlerinde horon tepsek, bar tutuşsak elele...

KEŞKE...

Bu Hafta Yine Biz Bizeydik

Bir Kütüphane Haftasını daha geride bıraktık. Sevabıyla, günahıyla; eksikliğiyle, fazlasıyla...

Elbette beğendiğimiz, beğenmediğimiz ya da "keşke şu da olsaydı" dediğimiz yönleri oldu, 31. Kütüphane Haftası dahilinde yapılan etkinliklerin.

Fakat öncelikle, başından sonuna kadar bu etkinliklerin düzenlenmesinde emeği geçen herkese - Genel Başkanından görevli öğrencisine kadar en içten teşekkürlerimle birlikte, sonsuz sevgi ve saygılarımı iletmek istiyorum. Sağolsunlar, varolsunlar. Bu kadar ilgisiz bir tabana sahip olan bir mesleğin kutlama etkinlikleri daha iyi olabilir miydi? Doğrusu şapkayı önümüze koyup düşünmemiz lazım. (Sayın Hocam Doç. Dr. Yaşar Tonta'nın kullakları çınlasın.)

İlk olarak, öncesinde sevinçle ve merakla karşıladığım, ama sonra hayal kırıklığına uğradığım, bir olaya değinmek istiyorum. Haftamızın programını kapsayan broşürün "Notlar" kısmının 2. maddesinde, "Hafta boyunca yazılı ve görsel basın-yayın organlarıyla gerekli işbirliği ve eşgüdüm sağlanarak, etkin bir faaliyet gerçekleştirilecektir" şeklinde bir ifade yer alıyordu. Birinci gün katılmamakla birlikte, gece 00.50'ye kadar televizyonun hemen her kanalındaki haberleri ve ilgili programları zapping (geç geç)leyerek "bir haber yakalama sevdasıyla" izledim. En son yukarıdaki saatte, TRT1 son haberlerinde 2-3 dakikalık bir haber izleme mutluluğuna! erdim. Radyo dinleme imkanı bulamadığım için birşey söylemek istemiyorum. Gazetelerle ilgili olarak da, durumu bir çalışmayla sergileme arzusundayım. Ayrıca, izlediğim bir konferans ve üç açık oturumda da medya mensubu görmediğimi belirtmeliyim.

İkinci olarak, bir başka noktayla ilgili görüşümü belirtmek istiyorum. Haftamız içerisindeki faaliyetlerin Milli Kütüphane binasının dışına taşınmış olması güzel bir olay. Fakat, açılış töreninin başka bir salonda, hem de herkesin iki vasıtayla ulaşabileceği bir salonda yapılması bana göre, doğru bir karar değildi. Açılış töreninin Milli Kütüphanene'de yapılmasıyla buranın personeli zaten katılabilecekti. Ayrıca YÖK Dokümantasyon Merkezi, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü, Bilkent Üniversitesi Kütüphaneleri ve Hacettepe Üniversitesi Beytepe Merkez Kütüphanesi (hatırlayabildiğim bunlar) çalışanları tek araçla bu mekana ulaşabileceklerdi. Ayrıca, açılışa katılan arkadaşlardan edindiğim bilgilere ve TRT1 televizyonundan aldığım görüntüye göre, daha küçük bir ortam olsaydı, insanlar hiç olmazsa haftamızda tanışabilecek, kaynaşabilecekti. Bu konuda, anladığım kadarıyla, geliriz diyen ama gelmeyen medya mensupları, mekan konusunda karar verenleri yanıltmışlardı. Yine diyebilirim ki, hiç ol-

mazsa, diğerkonferans ve oturumların başka mekanlarda yapılması güzel bir olay. Bir de hiç bir mekanda (TÜBİTAK, Milli Kütüphane, caddeler) haftamızı bildiren bir işaretin olmamasını anlayamadım.

Geleceğin Kütüphanecileri adına bir öğrencinin konuşması, güzel bir olay. Yenilik demek isterdim ama A.Ü. DTCF Kütüphanecilik Bölümü'nden Şengül Akkaya'nın bir kaç yıl önceki konuşmasını hala hatırlıyorum. Yine de bu senenin bir başlangıç olmasını ümit ediyorum. Ümitlerimin arasında, bir kaç yıl önce yapıldığı gibi, öğrencilerin katılacağı bir açık oturumu, hemen gelecek seneden başlayarak görmesinde olduğunu belirtmek isterim. Bu geniş kitleyi mesleğimizin geleceği için güdülememiz gerektiği inancındayım.

Diğerkonu olarak, davetli konuşmacıların -özellikle kütüphanecilerin- program günlerce önceden belli olmasına rağmen, katılmamalarına ya da geç katılmalarına çok şaşırdığımı ve çok üzüldüğümü belirtmeden geçemeyeceğim.

Kütüphanecilik camiası dışından çok sayıda bilim adamı, birlik ve cemiyet başkanının katılması fevkalade güzel bir olay. Devamının yararlı olacağını düşünmekteyim.

Son olarak, belirtmeyi bir zorunluluk olarak görmekteyim ki, bu derece ilgisiz bir tabana sahip bir mesleğin derneği olan TKD'nin gönüllü çalışanlarına böyle bir haftayı-tüm olumsuzluk ve ilgisizliklere rağmen-bizlere sundukları için sonsuz sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Temel sorun "*tabanın ilgisizliği*" temel çözüm "*tabanın ilgisi*"...

Gerisi kütüphanecilere kalmış...

Erol Yılmaz

YÖK Dokümantasyon ve Uluslararası
Bilgi Tarama Merkezi

Çalışma Yaşamı ve Kütüphaneciler

Kütüphaneci oldum deyip, göreve başlayan herkesin içinde çok büyük bir görev aşkı vardır. Dört yıl kütüphanecilik eğitimi almış, görmüş olduğu teorik ve pratik bilgileri uygulamaya büyük bir şevk ve hevesle geçirmek istemiştir. Memuriyete başlamadan önce sınava katılmış nereye tayin etmişlerse oraya seve seve gitmiştir.

Göreve başladığı ilk gün her şeyin hayal ettiği gibi olmadığını görmüş ve o gün ilk hayal kırıklığını yaşamıştır.

Günlerin geçmesiyle bu düzene alışmaya başlamış ve değiştiremeyeceği şeylerin değiştirebileceklerinden daha çok olduğunu ve bu çelişkili duruma uyum göstermesi gerektiğini anlamıştır. Belkide çaba göstermeyi ihmal etmemiş engelleri tek tek aşabilmek için cesur bir şekilde üzerlerine gitmiştir fakat; netice değişmemiştir.

Mesleğinin en güzel savunucusu ve başının sıkıştığında içini dökebileceği kendisine her an kucak açmış bir yayının olduğunu düşünmüştür. Bu yayın Türk Kütüphaneciler Derneği'nin yayınladığı "Türk Kütüphaneciliği"dir. Kütüphanecilik mesleği ile ilgili gelişmelerin en iyi takipçisi ve mesleğin en iyi koruyucusu olarak büyük hizmetler veren bu yayın, yıllardır varlığını büyük bir gayretle sürdürülmüştür. Kütüphanecilerin bir çok sorununa el atmış, gerek kütüphanecilikle ilgili Dünya'da ve Türkiye'deki gelişmelerden bilgiler vermiş ve gerekse de kütüphanecilerin istek ve sorunlarını kendilerinin, yazılarını da yayınlayarak dile getirmiştir.

"Kütüphaneciyim" dediğiniz zaman, belki de bu mesleğin eğitimli insanı akla gelmelidir fakat; tam tersine "kütüphaneciyim" dediğiniz zaman soğuk bakışlarla size bakıldığını hissedersiniz. Toplumun tepkisinin böyle olması, belki de kütüphanecilik mesleğinin fazla yaygın ve duyulmamış olmasındandır. Toplum içerisinde bu böyle, peki kendi kurumumuz içerisinde bundan farklı mı? Kütüphaneci kavramı işlerine nasıl geliyorsa, öyle anlamak istiyorlar. Kütüphaneci çok çalıştığı zaman "sen mesleğin insanısın", daha iyi anlayıp daha becerikli olduğun zaman "sen konunun uzmanısın" deniliyor fakat; ayrıcalıklı konularda kimin gücü varsa en iyi terfiler onun hakkıdır. Zaten o güçlü bir insandır. Kütüphanecilik eğitimi almamış bir insanın kafasında kütüphaneler nedir ki? Küçük kuruluşlardır. Hizmetin nasıl yürüdüğü de o kadar önemli değildir.

Yıllardır meslekten olmayan insanların ellerine bırakılan kütüphaneler, artık meslekten yetişen elemanların eline geçmesi gerekirken tam tersine iki yıl Açık Öğretim Fakültesinde okuyup ön lisans alan herkes kütüp-

hancilerle eşit konumlarda yer almakta ve onlarla birlikte terfi edilmektedir. Hatta gücü olunca öncelik kütüphanecilerin olacağı yerde, onların oluyor. Konunun uzmanı bir kütüphaneci onların yönetimi altına giriyor. Eğer onlara kütüphaneci ters düşerse sesini çıkartamıyor. Eski alışkanlığını sürdürme de kararlı olan kişi, yine bildiği ve zaman içerisinde gördüğü şeyleri devam ettiriyor.

O zaman insanın aklına şöyle sorular geliyor. Neden kütüphanecilik bölümü açıldı? Gerçekten kütüphanecilere gerek yok mu? Eğer gerek varsa, maaşları diğer memurlarınkinden neden farklı değil? Terfi ederken de diğer yüksek okullardan neden öncelikli değiller?

Bu, kütüphanecilere yer yok demektir.

Filiz Karabulut

Adıyaman İl Halk Kütüphanesi